

HOTĂRÂREA CURȚII
din 7 noiembrie 1985*

Stanley George Adams
împotriva
Comisiei Comunităților Europene

„Răspunderea extracontractuală — Protecția caracterului
confidențial al informațiilor — Prescriere”

Cauza 145/83

În cauza 145/83,

Stanley George Adams, reprezentat de domnii D. Vaughan, Q. C., și C. Prout, barrister, Middle Temple, Londra, mandatați de către Denton Hall, Burgin și Warrens, solicitors, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul lui P. Berna, 16 A, boulevard de la Foire,

reclamant,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul N. Koch, consilier juridic, și doamna K. Banks, membru al Serviciului său juridic, în calitate de agenți, asistați de către domnul J. Lever, Q. C, Gray's Inn, Londra, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul domnului G. Kremlis, membru al Serviciului juridic al acesteia, bâtiment Jean Monnet, Kirchberg,

pârâtă,

având ca obiect o acțiune în temeiul articolelor 178 și 215 paragraful al doilea din Tratatul CEE,

CURTEA,

compusă din domnii Mackenzie Stuart, președinte, U. Everling, K. Bahlmann și R. Joliet, președinți de cameră, G. Bosco, T. Koopmans, O. Due, Y. Galmot și T. F. O'Higgins, judecători,

avocat general: domnul G. F. Mancini,
grefier: domnul H. A. Rühl, administrator principal,

după ascultarea concluziilor avocatului general, prezentate în ședința din 11 iulie 1985,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: engleza.

HOTĂRÂRE

1 Prin cererea depusă la grefa Curții la 18 iulie 1983, domnul Stanley George Adams a introdus, în temeiul articolelor 178 și 215 paragraful al doilea din Tratatul CEE, o acțiune împotriva Comisiei Comunităților Europene prin care se urmărește să se obțină repararea prejudiciului pe care acesta pretinde că l-a suferit ca urmare a actelor sau a omisiunilor ilegale, comise de către Comisie sau de către agenții acesteia în exercitarea funcțiilor lor și care a condus, în special, la arestarea, detenția și condamnarea reclamantului în Elveția.

2 Actele sau omisiunile, pe care reclamantul le consideră a fi la originea prejudiciului pretins, sunt, în special, următoarele:

— divulgarea în repetate rânduri, încălcând obligația de a păstra confidențialitatea, a unor informații și documente care permit identificarea reclamantului drept sursa informațiilor care au determinat Comisia să aplice o amendă fostului angajator al reclamantului, societatea elvețiană Hoffmann-La Roche, pentru anumite practici anticoncurențiale;

— incapacitatea de a informa reclamantul în legătură cu posibilitatea acestuia de a sesiza Comisia Europeană în legătură cu drepturile omului privind procesul penal declanșat împotriva sa de către autoritățile elvețiene ca urmare a activităților sale de informator al Comisiei.

Mai mult, în replică, reclamantul a depus plângere la Comisie în legătură cu faptul că aceasta nu l-a avertizat cu privire la riscurile la care acesta se expunea dacă se întorcea în Elveția.

3 În acord cu părțile, Curtea a decis să limiteze procedura, într-o primă fază, la chestiunile privind existența unei răspunderi și a unei eventuale prescrieri a acțiunii reclamantului.

Fapte aflate la originea litigiului

4 Reclamantul, care în acea perioadă era angajat al societății elvețiene Hoffmann-La Roche & Co. AG (denumită în continuare Roche), din Basel, a adresat o scrisoare, la 25 februarie 1973, membrului Comisiei responsabil cu probleme de concurență, denunțând mai multe practici anticoncurențiale ale societății Roche. În această scrisoare, care poartă mențiunea „personal și confidențial”, reclamantul preciza că acesta era încă angajat al societății Roche, dar că intenționa să părăsească această societate la jumătatea lunii iulie a aceluiași an și să-și înființeze propria întreprindere de carne în Italia, în apropiere de Roma. Reclamantul încheia scrisoarea declarând:

„Vă solicit să vă asigurați că numele meu nu este menționat în cadrul acestei cauze. Cu toate acestea, rămân la dispoziția dumneavoastră pentru a vă furniza alte informații, precum și documente referitoare la fiecare punct abordat în prezenta scrisoare. În plus, sunt dispus să discut orice punct cu colaboratorii dumneavoastră sau cu dumneavoastră în orice moment și, dacă este necesar, sunt dispus să iau avionul pentru a veni în Belgia sau la Roma în acest scop. În plus, după ce voi fi părăsit societatea Roche în luna iulie 1973, aș fi chiar dispus să mă prezint în fața oricărei instanțe pentru a depune mărturie sub jurământ cu privire la exactitatea afirmațiilor mele. Sper să îmi comunicați de îndată în ce sens vă mai pot fi de ajutor [...]”

5 În urma unei scrisori de răspuns din 26 martie 1973 de la domnul Schlieder, care era în acel moment directorul general al Direcției generale pentru concurență (DG IV) din cadrul Comisiei, reclamantul a avut o întrevedere, la 9 aprilie 1973, cu doi funcționari ai Comisiei, domnii Carisi

și Rihoux, la Bruxelles. În cursul acestei întrevederi, reclamantul a furnizat Comisiei anumite informații suplimentare privind activitățile societății Roche. Mai mult, în aprilie și în iulie 1973, reclamantul a trimis Comisiei fotocopii ale unui număr mare de documente interne ale societății Roche, printre altele, paisprezece note de informare privind gestiunea („Management information”), precum și o scrisoare adresată directorilor societății Roche de către președintele acestei societăți.

6 Într-o scrisoare din 21 iulie 1973, reclamantul a semnalat Comisiei că urma să rămână la societatea Roche până la sfârșitul lunii octombrie 1973. Reclamantul a părăsit efectiv societatea Roche la 31 octombrie 1973, și, la 1 aprilie 1974, acesta s-a stabilit cu soția și copiii săi în Italia.

7 Prin urmare, Comisia a deschis o anchetă referitoare la activitățile societății Roche în domeniile descrise de către reclamant. În cadrul acestei anchete, unii funcționari ai Comisiei, printre care domnii Rihoux și Pappalardo, s-au prezentat la birourile filialelor societății Roche din Paris și din Bruxelles, la 22 și 29 octombrie 1974, și au încercat să obțină copii ale documentelor furnizate Comisiei de către reclamant. Întrucât reprezentanții societății Roche au negat că au luat cunoștință de aceste documente, funcționarii Comisiei le-au înmânat, în cele din urmă, directorilor societății Roche copii prelucrate ale „Management information” în cauză și ale scrisorii menționate din partea președintelui, după ce ascuseseră anumite indicații sau note scrise de mână care le puteau indica precis sursa documentelor copiate. În schimb, funcționarii Comisiei au primit confirmarea autenticității documentelor.

8 La 9 iunie 1976, Comisia a adoptat Decizia 76/642 privind o procedură de aplicare a articolului 86 din Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene (JO L 223, p. 27), care constată că societatea Roche abuzase de poziția sa dominantă pe piața vitaminelor en gros și aplică societății o amendă de 300 000 unități de cont. Decizia a fost confirmată, în cea mai mare parte, prin hotărârea Curții din 13 februarie 1979, (Hoffmann-La Roche împotriva Comisiei, 85/76, Rec., p. 461).

9 Între timp, la 8 noiembrie 1974, un avocat elvețian, Alder, acționând în numele societății Roche, s-a prezentat la Comisie pentru a afla cum intrase aceasta în posesia documentelor menționate. Cu acest prilej, Alder a arătat că, în cazul în care Comisia ar furniza informații privind identitatea informatorului, societatea Roche ar fi dispusă să furnizeze elementele necesare pentru ancheta Comisiei și, în plus, nu ar declanșa nicio acțiune penală împotriva informatorului, ceea ce ar face altfel în temeiul articolului 273 din Codul penal elvețian referitor la spionajul economic prin divulgarea unor informații comerciale. Conform Comisiei, funcționarii care au luat parte la întâlnire și-au exprimat în cele din urmă „acordul de a lua în considerare posibilitatea de a dezvălui dacă persoana care transmisese documentele era un angajat al societății Roche”. Cu toate acestea, atunci când domnul Schlieder a luat cunoștință de propunerea lui Alder, acesta a declarat că, în niciun caz, Comisia nu își modifică practica generală care constă în a nu divulga identitatea informatorilor săi. În consecință, la 6 decembrie 1974, Alder a fost informat cu privire la decizia Comisiei de a nu discuta originea documentelor aflate în posesia sa.

10 Prin scrisoarea din 18 decembrie 1974, adresată Ministerului Public din Berna, Alder a depus plângere, în numele societății Roche, împotriva unei persoane necunoscute pentru spionaj economic, în temeiul articolului 273, menționat anterior, din Codul penal elvețian. Bazându-se, în special, pe copiile documentelor înmânate de către funcționarii Comisiei angajaților societății Roche în octombrie 1974, Alder trăgea concluzia că reclamantul era principalul suspect.

11 La 31 decembrie 1974, reclamantul, care venea din Italia cu familia sa, a fost arestat de către autoritățile elvețiene la trecerea frontierei. Din procesele-verbale întocmite de poliție, rezultă că, în timpul interogatoriilor, care s-au desfășurat la 31 decembrie 1974 și la 1 ianuarie 1975, reclamantul a recunoscut că era informatorul Comisiei și că era „pe deplin posibil” ca el să fi înmânat Comisiei documentele în cauză. La 1 ianuarie 1975, reclamantul a fost acuzat de spionaj economic, în temeiul articolului 273 din Codul penal elvețian. În timpul interogatoriilor ulterioare, reclamantul a susținut că nu oferise Comisiei decât informații verbale și că procesul-verbal din 31 decembrie 1974 și cel din 1 ianuarie 1975 nu preciza în mod corect ceea ce spusese el.

12 În timpul încarcerării sale, reclamantul a fost izolat și nu i s-a permis să comunice cu familia sa. La 10 ianuarie 1975, soția sa, după ce a fost supusă, la rândul său, unui interogatoriu de către poliția elvețiană, s-a sinucis. La 25 ianuarie, un funcționar al Comisiei a primit o scrisoare anonimă care îl informa în legătură cu arestarea reclamantului și care cerea Comisiei să intervină în favoarea acestuia.

13 La începutul lunii februarie 1975, Alder și domnul Schlieder au avut o discuție telefonică în cursul căreia acesta din urmă a confirmat faptul că informatorul Comisiei era reclamantul. Cu toate acestea, s-a contestat faptul că domnul Schlieder a confirmat identitatea reclamantului în calitate de furnizor al documentelor. În orice caz, la 14 februarie 1975, un ofițer de poliție l-a avertizat pe maestrul Portmann, colaborator al maestrului Bollag, avocatul elvețian al reclamantului, că un înalt funcționar al Comisiei îl desemnase pe reclamant ca fiind furnizorul documentelor și informatorul Comisiei. Maestrul Portmann l-a informat imediat pe reclamant în legătură cu acest fapt.

14 La 21 martie 1975, reclamantul a fost pus în libertate provizorie, pe baza unei cauțiuni de 25 000 SFR, sumă care a fost rambursată reclamantului de către Comisie, care a plătit, în plus, onorariile avocaților săi în timpul procesului penal.

15 La 1 iulie 1976, Curtea penală din Basel a declarat reclamantul vinovat de încălcarea, printre altele, a articolului 273 din Codul penal elvețian și l-a condamnat în lipsă la un an de închisoare cu suspendare. Din textul hotărârii, care este redactată în germană, rezultă că în cursul vizitelor funcționarilor Comisiei la filialele societății Roche în octombrie 1974, aceștia înmânașeră angajaților societății Roche fotocopii ale documentelor furnizate de către reclamant Comisiei. Mai mult, hotărârea amintește că reclamantul a recunoscut că informase verbal funcționarii Comisiei în legătură cu acțiunile societății Roche care constituiau, în opinia sa, manevre anticoncurențiale. În cele din urmă, hotărârea arată că, faptul că reclamantul era informatorul Comisiei rezulta, de asemenea, din apelul telefonic al domnului Schlieder către Alder.

16 La 27 septembrie 1977, Curtea de apel din cantonul orașului Basel a respins apelul reclamantului. Această hotărâre stipulează, în special, că în cursul vizitei funcționarilor Comisiei la filiala franceză a societății Roche, funcționarii arătaseră documentele în cauză directorului filialei, care făcuse copii. O scrisoare din 6 ianuarie 1978, pe care Comisia i-a trimis-o reclamantului, conține o traducere în engleză a acestei hotărâri.

17 Recursurile formulate ulterior de către reclamant în fața Tribunalului federal elvețian precum și o cerere vizând redeschiderea procedurii au fost ulterior respinse.

18 În februarie 1979, reclamantul a revocat mandatul acordat maestrului Bollag pentru a-l împuternici pe maestrul Diefenbacher, avocat din Berna. Prin scrisoarea din 18 august 1980, acesta a semnalat Comisiei faptul că intrase în posesia „unei dovezi care stabilește în mod singular răspunderea directă a Comisiei în situația deplorabilă a domnului Adams”.

19 În cele din urmă, la 28 mai 1982, reclamantul a depus o cerere împotriva Elveției în fața Comisiei Europene a Drepturilor Omului, susținând ca urmărirea judiciară declanșată împotriva sa de către autoritățile elvețiene se desfășuraseră cu încălcarea, în special, a articolelor 6 și 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, din 4 noiembrie 1950. Printr-o decizie din 9 mai 1983, Comisia Europeană a Drepturilor Omului a respins cererea ca inadmisibilă pentru că a fost introdusă după expirarea termenului.

Audierea în fața Curții

20 În cursul procedurii, Curtea (Camera a doua) i-a audiat pe reclamant, pe fostul avocat al acestuia, Portmann, și pe mai mulți funcționari, foști sau actuali angajați ai Comisiei.

21 Cu această ocazie, reclamantul a explicat, în special, că prin scrisoarea sa din 25 februarie 1973, el intenționase să impună Comisiei o obligație de confidențialitate nelimitată în timp. Chiar dacă acesta declarase în scrisoarea respectivă că după ce părăsea societatea Roche, era dispus să apară în fața oricărei instanțe, nu considerase că acest lucru era necesar și, presupunând că ar fi fost necesar, acesta considera că se putea păstra confidențialitatea în ceea ce privește identitatea sa. Mai mult, domnii Carisi și Rihoux au promis că numele reclamantului nu urma să fie menționat în cursul anchetei. Reclamantul nu crede că a indicat expres funcționarilor Comisiei faptul că documentele trimise acestora nu trebuiau să fie arătate unor terți, sau că acestea, luate în ansamblu, puteau indica societății Roche divizia din care proveneau acestea, întrucât el nu și-a imaginat în niciun moment faptul că documentele ar putea fi folosite de Comisie în afara instituției. De asemenea, acesta nu a solicitat să fie ținut la curent în legătură cu desfășurarea anchetei deschise împotriva societății Roche, dar Comisia ar fi putut să-l informeze, întrucât prin scrisoarea din 25 februarie 1973, aceasta luase deja cunoștință de intenția sa de stabilire în Italia și, în cursul întrevederii cu domnii Carisi și Rihoux, în aprilie 1973, reclamantul precizase că se urma să se stabilească în micul oraș Latina.

22 Domnul Schlieder a precizat, în special, că pentru Comisie era evident faptul că ancheta declanșată în cazul societății Roche trebuia, în orice caz, să aștepte până când reclamantul urma să părăsească această societate. Necesitatea de a-l proteja după plecarea acestuia nu a fost discutată, întrucât nimeni nu a luat în considerare în mod serios posibilitatea declanșării unor procese penale împotriva lui. Domnul Schlieder nu dăduse instrucțiuni privind utilizarea documentelor transmise de către reclamant Comisiei. Chiar și după vizita maestrului Alder din 8 noiembrie 1974, nimeni din cadrul Comisiei nu a crezut că este posibilă o acțiune penală împotriva reclamantului. Prin urmare, amenințările lui Alder au fost considerate o simplă capcană pentru a obține numele informatorului. Din această cauză, Comisia nu a considerat că este necesar să informeze reclamantul în legătură cu acest lucru. Mai mult, dintr-o scrisoare primită de la reclamant reieșea că acesta părăsise societatea Roche și, prin urmare, Elveția, pentru a se stabili în Italia. În cele din urmă, domnul Schlieder nu își amintește să fi avut o discuție telefonică cu Alder la începutul lunii februarie 1975. Cu toate acestea, a declarat că după primirea la Comisie a scrisorii anonime prin care era informat în legătură cu arestarea reclamantului, a devenit clar că trebuia să se solidarizeze oficial cu acesta și să-l ajute.

23 Domnul Rihoux a declarat, în special, că el înțelesese scrisoarea reclamantului din 25 februarie 1973 în sensul că, după plecarea acestuia de la societatea Roche, Comisia avea libertate de acțiune. De altfel, acesta nu a primit nicio instrucțiune din partea superiorilor săi în ceea ce privește maniera în care sunt tratate informațiile obținute de la reclamant. În cadrul întâlnirii din 9 aprilie 1973 cu acesta, nu a fost ridicată problema caracterului confidențial al informațiilor primite de la reclamant, iar acesta nu a făcut precizări referitoare la viitoarea sa adresă. În octombrie 1974, domnul Rihoux și doi dintre colegii săi, printre care domnul Pappalardo, au vizitat filiala societății Roche din Paris și au încercat prin toate mijloacele, însă fără succes, să obțină copii ale documentelor furnizate de către reclamant. În acest scop, ei au citit angajaților societății Roche pasaje din documente, fără a li le arăta, cu toate acestea. Prin urmare, s-a pus întrebarea dacă trebuia să se încheie ancheta, în ciuda dovezilor copleșitoare aflate în posesia Comisiei. Prin urmare, era necesar să se cântărească atent interesele în joc, și anume interesul public, care impunea aplicarea dispozițiilor tratatului, pe de o parte, și, pe de altă parte, interesul individual care impunea ca identitatea informatorului să nu fie divulgată. Modul de transmitere a documentelor și indicațiile care apăreau în acestea pledau în special împotriva utilizării lor. Prin urmare, s-a decis să se utilizeze și să se transmită societății Roche, fotocopii modificate ale documentelor care erau anonime și totodată destul de convingătoare pentru continuarea cercetării. Domnul Rihoux a explicat că nimeni din cadrul Comisiei nu se gândise să informeze reclamantul în legătură cu amenințările proferate de Alder în cursul vizitei sale la Comisie, la 8 noiembrie 1974. Într-adevăr, reclamantul a dispărut fără să informeze Comisia în legătură cu adresa sa și nu exista niciun motiv de a crede că acesta urma să se întoarcă în Elveția. În cele din urmă, Comisia a considerat că amenințările lui Alder nu erau altceva decât „bluff”.

24 Domnul Pappalardo, numit în DG IV din septembrie 1973, a completat declarațiile domnului Rihoux, adăugând că în timpul vizitei sale la Comisie, la 8 noiembrie 1974, Alder explicase conținutul articolului 273 din Codul penal elvețian.

25 Maestrul Portmann a explicat că apărarea reclamantului fusese realizată la cererea acestuia la începutul anului 1975. Inițial, avocații reclamantului nu au primit instrucțiuni decât de la acesta. Mai târziu, avocații au primit informații din partea Comisiei, dar nu se puneau problema unor instrucțiuni concrete.

Excepția prescripției acțiunii

26 Pe cale de excepție, Comisia susține că acțiunea reclamantului este prescrisă în temeiul articolului 43 din Protocolul privind statutul Curții.

27 Dat fiind faptul că acțiunea se bazează pe mai multe evenimente survenite în perioade diferite și de care reclamantul a luat cunoștință în momente diferite, nu este posibil să se aprecieze relevanța excepției prescripției înainte de a fi analizată întrebarea care dintre aceste evenimente pot, după caz, să angajeze răspunderea extracontractuală a Comisiei. Numai după clarificarea acestei probleme este posibil să se stabilească dacă termenul de prescripție de cinci ani prevăzut la articolul 43 din statut este împlinit. Prin urmare, este necesar să se analizeze, în primul rând, motivele referitoare la existența unei răspunderi.

Cu privire la existența unei răspunderi

a) Cu privire la încălcările obligației de confidențialitate și ale obligației de a preveni reclamantul

28 Reclamantul susține că relațiile între Comisie și el aveau, în fapt, un caracter confidențial, astfel cum reiese clar, pe de o parte, din prima sa scrisoare către Comisie, din 25 februarie 1973, și, pe de altă parte, din discuțiile sale cu funcționari ai Comisiei în timpul întâlnirii din 9 aprilie 1973. Mai mult, o obligație de confidențialitate decurge atât din principiile generale comune legislațiilor din statele membre precum și din obligațiile impuse Comisiei prin articolul 214 din tratat și prin articolul 20 din Regulamentul nr. 17 al Consiliului, din 6 februarie 1962 (JO 1962, p. 204).

29 În special, reclamantul subliniază că, indicând în scrisoarea din 25 februarie 1973 că este pregătit să depună mărturie sub jurământ în fața Curții în legătură cu exactitatea declarațiilor sale, aceasta însemna că identitatea sa nu trebuia dezvăluită decât de către el, după ce se încheia ancheta Comisiei și după sesizarea Curții. Reclamantul nu a dat vreodată de înțeles Comisiei că renunța la această obligație de confidențialitate în ceea ce îl privea, după plecarea sa de la societatea Roche. În cele din urmă, comportamentul Comisiei dovedea faptul că aceasta se considera supusă unei astfel de obligații. Astfel, Comisia s-a abținut în repetate rânduri, în mod deliberat, de la a dezvălui identitatea informatorului — iar acest lucru până la începutul anului 1975, atunci când numele acestuia a fost dezvăluit de domnul Schlieder —, fără a se face distincție între perioadele ulterioare sau anterioare momentului în care reclamantul a părăsit societatea Roche.

30 Deși Comisia era, prin urmare, constrânsă să respecte obligația de confidențialitate față de reclamant, în opinia acestuia din urmă, ea a încălcat respectiva obligație, în special, în trei rânduri. În primul rând, divulgarea copiilor documentelor către personalul societății Roche în octombrie 1974 a permis societății Roche să presupună că reclamantul era, cel mai probabil, sursa informațiilor. În al doilea rând, Comisia nu l-a avertizat pe reclamant în legătură cu riscurile pe care și le asuma, inevitabil, în cazul în care se întorcea în Elveția. Conform reclamantului, era de datoria Comisiei să îl prevină, fie după prezentarea documentelor angajaților societății Roche fie, în orice caz, după prima vizită a lui Alder la Comisie în noiembrie 1974, care i-a permis Comisiei să aprecieze pe deplin amploarea acestui risc. În acest sens, reclamantul amintește că Alder comunicase funcționarilor Comisiei că societatea Roche lua în considerare posibilitatea declanșarea urmăririi penale împotriva informatorului și că avocatul chiar explicase conținutul dispoziției relevante din Codul penal elvețian. În sfârșit, în al treilea rând, reclamantul a fost desemnat în februarie 1975 de către domnul Schlieder ca fiind informator al Comisiei.

31 Comisia neagă că ar fi fost supusă unei obligații de confidențialitate în raport cu reclamantul după ce acesta și-a părăsit locul de muncă de la Roche. În această privință, Comisia se bazează, în special, pe declarația expresă a reclamantului, astfel cum este prevăzută în scrisoarea acestuia din 25 februarie 1973 și conform căreia, după ce a părăsit Roche, reclamantul era pregătit să apară înaintea oricărei instanțe, adică nu numai înaintea Curții de Justiție, pentru a confirma sub jurământ declarațiile sale. Mai mult, comportamentul reclamantului, după plecarea sa de la Roche, i-a dat Comisiei motive solide să creadă că acestuia îi era indiferent dacă era identificat drept informator, întrucât reclamantul nici măcar nu informase Comisia în legătură cu noua sa adresă. Faptul că aceasta a refuzat în repetate rânduri să semnaleze identitatea informatorului său nu demonstrează în niciun fel că aceasta se considera a fi supusă unei obligații de

confidențialitate; comportamentul acesteia a fost dictat în întregime de practica sa generală care constă în a nu divulga identitatea informatorilor săi.

32 În orice caz, Comisia contestă că a încălcat o eventuală obligație de a păstra confidențialitatea identității reclamantului. Remiterea fotocopiilor personalului societății Roche nu constituie o astfel de încălcare, faptul că societatea Roche a putut să identifice sursa documentelor prin analizarea copiilor fiind complet neașteptat. Reclamantul nu a solicitat niciodată Comisiei să nu divulge aceste documente societății Roche. Dimpotrivă, acesta a fost de acord ca documentele să fie utilizate de Comisie în cadrul unei anchete deschise împotriva acestei societăți. Întrucât a considerat că este necesar să le divulge societății Roche, Comisia a avut, cu toate acestea, grijă să șteargă orice element care poate indica sursa lor specifică. Mai mult, era vorba de documente care nu aveau nicio legătură directă cu reclamantul, care nu ar fi putut fi identificat decât de către o persoană care cunoștea detaliat organizarea și activitățile societății Roche. Reclamantul nu avertizase niciodată Comisia în legătură cu un astfel de risc.

33 În ceea ce privește eventualitatea existenței unei obligații din partea Comisiei de a preveni reclamantul, aceasta susține că o astfel de obligație nu poate fi dedusă dintr-o eventuală obligație de confidențialitate. În cazul în care este vorba despre un motiv distinct, Comisia adaugă că este imposibil să se stabilească, în drept, că aceasta avea obligația, ca urmare a vizitei lui Alder, de a avertiza reclamantul în privința riscurilor pe care și le asuma dacă se întorcea în Elveția. Pe de altă parte, Comisia nu avea motiv să creadă că Roche putea să identifice reclamantul ca fiind informatorul. În cele din urmă, în timpul conversației telefonice cu Alder la începutul lunii februarie 1975, domnul Schlieder nu a dezvăluit nimic din ceea ce Roche și autoritățile elvețiene nu cunoșteau până în acel moment, întrucât reclamantul recunoscuse deja că el era informatorul Comisiei.

34 În ceea ce privește existența unei obligații de confidențialitate, este necesar să se amintească faptul că articolul 214 din tratat prevede o obligație, în special pentru membrii și agenții instituțiilor comunitare, „de a nu divulga informații care, prin însăși natura lor, intră sub incidența secretului profesional, și în special informațiile referitoare la întreprinderi și la relațiile lor comerciale sau la elemente ale prețului lor de cost”. Cu toate că această dispoziție vizează, în special, informațiile primite de la întreprinderi, expresia „în special” arată că este vorba despre un principiu general care se aplică, de asemenea, informațiilor furnizate de persoanele fizice, în cazul în care aceste informații sunt „prin natura lor” confidențiale. Acesta este, în special, cazul informațiilor furnizate cu titlu pur voluntar, însă însoțite de o cerere de confidențialitate în vederea protejării anonimatului informatorului: instituția care acceptă să primească aceste informații este obligată să respecte o astfel de condiție.

35 Or, în ceea ce privește prezenta speță, reiese deja în mod neechivoc din scrisoarea reclamantului, din 25 februarie 1973, că acesta a solicitat Comisiei să nu îi dezvăluie identitatea. Prin urmare, nu se poate contesta faptul că aceasta era obligată, în raport cu reclamantul, să păstreze confidențialitatea în această privință. În realitate, divergența existentă între părți nu se referă atât la existența unei astfel de obligații, ci mai degrabă la obligația Comisiei de a păstra confidențialitatea după ce reclamantul își părăsea locul de muncă în cadrul societății Roche.

36 În această privință, este necesar să se sublinieze că cererea reclamantului nu era însoțită de niciun termen începând cu care Comisia era scutită de obligația de a păstra confidențialitatea în ceea ce privește identitatea informatorului său. Nu se poate deduce nicio indicație în acest sens din circumstanța că reclamantul era pregătit să se înfățișeze înaintea oricărei instanțe, după

plecarea sa de la societatea Roche. Mărturia în fața unei instanțe implică convocarea oficială a martorului, obligația acestuia de a răspunde întrebărilor adresate și, în schimb, toate garanțiile unei proceduri judiciare. Oferta reclamantului de a confirma, în astfel de condiții, exactitatea informațiilor sale nu poate fi înțeleasă, prin urmare, drept o renunțare generală la obligația de păstrare a confidențialității, în ceea ce îl privește, care îi revenea Comisiei. Comportamentul ulterior al reclamantului nu poate fi înțeles.

37 Prin urmare, este necesar să se constate obligația Comisiei de a păstra confidențialitatea în ceea ce privește identitatea reclamantului, chiar și după ce acesta și-a părăsit locul de muncă.

38 Printre evenimentele menționate de reclamant, singurul moment în care Comisia a dezvăluit direct identitatea informatorului său este conversația telefonică între domnul Schlieder și Alder la începutul lui februarie 1975. Cu toate acestea, conversația respectivă a avut loc după ce reclamantul a trimis Comisiei o scrisoare anonimă prin care o informa în legătură cu încarcerarea sa și solicita ajutorul Comisiei. Este dificil de conceput că aceasta a putut da curs cererii respective fără a confirma, cel puțin implicit, că reclamantul era, într-adevăr, informatorul său. Mai mult, s-a dovedit, prin urmare, că reclamantul recunoscuse deja poliției elvețiene faptul că oferise, cel puțin verbal, informații Comisiei și că din deciziile instanțelor elvețiene reiese faptul că confirmarea acestui fapt de domnul Schlieder nu a avut o influență decisivă asupra condamnării reclamantului. Dezvăluirea identității reclamantului, în acel moment și în acele condiții, nu putea fi calificată drept o încălcare a obligației de confidențialitate care putea să angajeze răspunderea Comisiei față de reclamant.

39 Dimpotrivă, în ceea ce privește predarea fotocopiilor modificate personalului filialelor societății Roche, este necesar să se constate că acest fapt a permis societății Roche să identifice reclamantul ca fiind principalul suspect, în plângerea pe care aceasta a depus-o la Ministerul Public elvețian. Prin urmare, remiterea documentelor este cea care a condus la arestarea reclamantului și, mai mult, a furnizat poliției și instanțelor elvețiene dovezi importante împotriva acestuia.

40 Din dosar reiese că aceasta era deplin conștientă de faptul că predarea fotocopiilor furnizate de către reclamant societății Roche risca să-i dezvăluie acestei societăți identitatea informatorului. Din acest motiv, funcționarii Comisiei au încercat, mai întâi, să obțină alte copii ale documentelor în cauză de la filialele societății Roche din Paris și Bruxelles. Întrucât această tentativă a eșuat, Comisia a pregătit copii noi ale documentelor pe care aceasta le considera ca fiind cel mai puțin probabile să conducă la identificarea reclamantului și a avut grijă să șteargă de pe aceste copii orice indicație care putea dezvălui sursa. Cu toate acestea, având în vedere că nu cunoștea practicile societății Roche în ceea ce privește distribuirea documentelor în cauză în cadrul întreprinderii, Comisia nu putea fi sigură că aceste precauții erau suficiente pentru a elimina orice risc ca reclamantul să fie identificat prin intermediul copiilor predate societății Roche. Prin urmare, în orice caz, Comisia a comis o imprudență înmânând copiile respective societății Roche fără ca reclamantul să fi fost consultat în această privință.

41 Cu toate acestea, nu este necesar să se decidă dacă, ținând seama de situația din acel moment și, în special, de informațiile de care dispunea Comisia, remiterea documentelor este suficientă pentru a angaja răspunderea Comunității în ceea ce privește consecințele identificării reclamantului în calitate de informator. Cu toate că în momentul predării, Comisia nu era în mod necesar conștientă de gravitatea riscului la care aceasta îl expunea pe reclamant, vizita lui Alder la 8 noiembrie 1974 i-a furnizat acestuia, în schimb, toate informațiile necesare în această

privință. Ca urmare a acestei vizite, Comisia știa că societatea Roche era ferm hotărâtă să afle cum intrase aceasta în posesia documentelor în cauză și că întreprinderea era pregătită să depună plângere împotriva informatorului în temeiul articolului 273 din Codul penal elvețian, al cărui conținut Alder a avut chiar grijă să îl explice. Aceasta știa, de asemenea, că exista o posibilitate de a obține, de la societatea Roche, un angajament de a nu întreprinde nicio acțiune împotriva informatorului, în schimbul dezvăluirii identității acestuia, posibilitate la care nu putea recurge, cu toate acestea, fără consimțământul reclamantului.

42 În aceste circumstanțe, Comisia nu putea în niciun caz să se limiteze la a evalua dacă era puțin probabil ca identificarea reclamantului să se realizeze, că acesta, cel mai probabil, nu urma să se întoarcă în Elveția și că, în orice caz, autoritățile elvețiene nu aveau intenția de a introduce o acțiune penală împotriva reclamantului. Dimpotrivă, Comisia trebuia să adopte toate măsurile posibile pentru a preveni reclamantul, permițându-i astfel să adopte propriile dispoziții, din perspectiva informațiilor oferite de Alder, și pentru a-l consulta cu privire la comportamentul de urmat în raport cu propunerile acestuia.

43 Cu toate că este adevărat că reclamantul nu lăsase nicio adresă exactă care să permită Comisiei să îl contacteze ușor, acesta indicase deja în scrisoarea sa din 25 februarie 1973, intenția sa de a-și înființa propria întreprindere de carne în Italia, în apropiere de Roma. Chiar și în lipsa altor indicații, această informație ar fi permis Comisiei să facă cercetări pentru a descoperi locul de ședere al reclamantului. Or, se constată că, cu toate că a lăsat să treacă aproape o lună până să-i comunice lui Alder refuzul său definitiv de a discuta originea documentelor aflate în posesia sa, refuz care a fost urmat de plângerea depusă de Roche la Ministerul Public elvețian, Comisia nici măcar nu a încercat să-l găsească pe reclamant.

44 Prin urmare, este necesar să se concluzioneze că, prin omiterea depunerii tuturor diligențelor în vederea transmiterii reclamantului a informațiilor de care dispunea aceasta ca urmare a vizitei lui Alder din 8 noiembrie 1974, cu toate că o astfel de comunicare ar fi putut preveni sau, cel puțin, limita prejudiciul care putea rezulta din identificarea reclamantului prin intermediul documentelor predate de aceasta societății Roche, Comisia și-a angajat răspunderea față de reclamant în ceea ce privește prejudiciul menționat.

b) Cu privire la obligația de a consilia reclamantul în ceea ce privește Convenția pentru apărarea drepturilor omului

45 În ultimul rând, reclamantul susține că, întrucât și-a asumat angajamentul, în luna aprilie 1975, de a-l consilia pe Bollag cu privire la pregătirea apărării reclamantului, Comisia avea obligația de a depune toate diligențele în relația cu acesta din urmă, care constau în a-i oferi consiliere în mod adecvat. Or, Comisia, abținându-se să informeze reclamantul în timp util în legătură cu dreptul său de a introduce o acțiune în fața Comisiei Europene a Drepturilor Omului, nu și-a îndeplinit această obligație.

46 Comisia susține că nu și-a asumat niciodată angajamentul de a oferi consiliere reclamantului, nici avocatului acestuia, cu privire la posibilitatea de a sesiza Comisia Europeană a Drepturilor Omului. Aceasta a plătit numai cheltuielile judiciare pentru apărarea reclamantului, lăsând sarcina consilierii acestuia în grija avocaților săi.

47 Acest motiv este, în mod evident, neîntemeiat. Din dosarul cauzei, în special din mărturia lui Portmann, reiese că reclamantul numise el însuși avocații pentru apărarea sa și că aceștia nu au

primit instrucțiuni decât din partea sa. Comisia s-a limitat la a furniza informațiile solicitate, în special cu privire la acordul de liber-schimb încheiat între Comunitate și Confederația elvețiană și, pe de altă parte, a plătit cheltuielile judiciare. Curtea consideră că aceasta nu avea nicio obligație suplimentară și că, prin urmare, Comisia nu a comis nicio neglijență prin faptul că nu a dat instrucțiuni concrete avocaților reclamantului pentru apărarea acestuia și prin faptul că nu l-a consiliat direct în această privință.

Cu privire la prescrierea acțiunii reclamantului

48 Conform Comisiei, acțiunea reclamantului este, în orice caz, prescrisă în temeiul articolului 43 din Protocolul privind statutul Curții. Toate faptele pe care reclamantul și-a întemeiat acțiunea s-au petrecut cu mai bine de cinci ani înainte de introducerea acesteia. Articolul 43 nu impune ca reclamantul să fi avut cunoștință de aceste fapte în timp util. În orice caz, reclamantul a avut destule cunoștințe pentru a-și susține eventualele drepturi ca urmare a informațiilor furnizate de către poliția elvețiană în timpul interogatoriilor și, cel târziu, atunci când a citit hotărârile elvețiene.

49 Reclamantul susține că, în general, acesta nu a luat cunoștință de faptele menționate de el decât în 1980, după ce noul său avocat, Diefenbacher, a avut ocazia să studieze dosarul procesului penal. Acesta nu a crezut informațiile poliției elvețiene și nu a putut să citească hotărârile elvețiene, care erau redactate în germană. În orice caz, acesta nu a avut posibilitatea de a lua cunoștință de faptele referitoare la vizita efectuată de Alder la Comisie la 8 noiembrie 1974.

50 În conformitate cu articolul 43 din Statutul Curții, „acțiunile împotriva Comunității în materie de răspundere extracontractuală se prescriu în termen de cinci ani de la producerea faptului care le-a generat”. Este necesar să se interpreteze această dispoziție în sensul că prescrierea nu poate fi opusă victimei unui prejudiciu care nu a putut lua cunoștință de evenimentul care a generat acest prejudiciu decât la o dată târzie, și astfel nu a putut dispune de un termen rezonabil pentru a-și prezenta cererea înainte de împlinirea termenului de prescripție.

51 Este necesar să se amintească că, în speță, Curtea și-a întemeiat concluzia în ceea ce privește răspunderea Comunității pe faptul că Comisia nu a încercat să informeze și să consulte reclamantul în urma vizitei lui Alder din 8 noiembrie 1974. Din dosar reiese că persoana interesată nu a putut lua cunoștință de acest fapt decât cu ocazia cercetării judecătorești a prezentei acțiuni, întrucât vizita lui Alder a fost menționată prima dată în memoriul în apărare al Comisiei. Prin urmare, acesta nu a avut posibilitatea de a aduce în discuție, în această privință, răspunderea Comunității înainte de data normală de împlinire a termenului de prescripție.

52 Rezultă că excepția invocată de Comisie trebuie respinsă.

Cu privire la repararea prejudiciului

53 Prin urmare, este necesar să se concluzioneze că, în principiu, Comunitatea este obligată să repare prejudiciul care rezultă din identificarea reclamantului prin intermediul documentelor înmânate societății Roche de către Comisie. Cu toate acestea, este necesar să se recunoască faptul că răspunderea Comisiei a fost diminuată chiar de imprudențele comise de însuși reclamantul. Într-adevăr, acesta nu a informat Comisia în legătură cu posibilitatea de a deduce chiar din documente identitatea sa ca informator, cu toate că el era cel mai în măsură să aprecieze și să neutralizeze acest risc. De asemenea, acesta nu a solicitat Comisiei să îl țină la curent cu privire la

desfășurarea anchetei împotriva societății Roche, în special în ceea ce privește eventuala utilizare a documentelor în acest scop. În cele din urmă, acesta s-a întors în Elveția, fără a încerca să se informeze în această privință, cu toate că el trebuie să fi fost conștient de riscurile la care l-a expus comportamentul său față de fostul angajator prin prisma legislației elvețiene.

54 În aceste condiții, reclamantul a contribuit el însuși, în mare parte, la prejudiciul suferit. Atunci când evaluează comportamentele respective ale Comisiei și ale reclamantului, Curtea consideră că este echitabil să se repartizeze răspunderea în mod egal între cele două părți.

55 Din ansamblul considerațiilor anterioare rezultă că este necesar să fie obligată Comisia la repararea, în proporție de 50 %, a prejudiciului suferit de reclamant ca urmare a faptului că acesta a putut fi identificat drept sursa informațiilor privind practicile anticoncurențiale în cadrul societății Roche, însă să se respingă acțiunea pentru restul. Este necesar ca valoarea prejudiciului să fie stabilită fie de comun acord între părți, fie, în lipsa unui astfel de acord, de către Curte.

Pentru aceste motive,

CURTEA,

hotărăște prin ordonanță președințială:

1) Obligă Comisia la repararea, în proporție de 50 %, a prejudiciului suferit de reclamant ca urmare a faptului că acesta a putut fi identificat drept sursă a informațiilor care au determinat Comisia să aplice o amendă fostului angajator al reclamantului, societatea elvețiană Hoffmann-La Roche, pentru anumite practici anticoncurențiale.

2) Acțiunea se respinge pentru restul.

3) Părțile vor transmite Curții, în termen de nouă luni de la pronunțarea prezentei hotărâri, valoarea prejudiciului stabilit de comun acord.

4) În lipsa unui acord, părțile vor trimite Curții, în același termen, concluziile acestora susținute de cifre.

5) Cheltuielile de judecată sunt rezervate.

Mackenzie Stuart	Everling	Bahlmann	Joliet	
Bosco	Koopmans	Due	Galmot	O'Higgins

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, la 7 noiembrie 1985.

Grefier
P. Heim

Președinte
A. J. Mackenzie Stuart